

Napjaink égető kérdése

A biztonságpolitika volt a témája Hankiss Ágnes címzetes egyetemi docens meggyőző adatokkal alátámasztott előadásának a Mindenki Akadémiája pódiumán 2018. március 14-én, amelyet az M5-ös csatornán sugárzott a televízió. Hankiss Ágnes sokrétű pályafutását pszichológusként kezdte, aztán a szépirodalom irányába tett kitérőt. 2010 és 2014 között európai parlamenti képviselő lett, s az Európai Néppárton belül biztonságpolitikával foglalkozott. Hazatérte után a Nemzeti Közsolgálati Egyetem terror elhárítási tanszékének oktatójaként oszthatta meg tapasztalatait és gondolatait azokkal, akik különböző területeken dolgoznak hazánk biztonságáért. Jelenleg a Hamvas Béla Kulturakutató Intézet igazgatója.

A mostani, Douglas Murray-kötet által felvetett témánkhöz értelem-szerűen kapcsolódik Hankiss Ágnes aktuális előadása. Beszámolója előtt az igazgató asszony megemlítette: tisztában van azzal, hogy a biztonságkutatói és irodalmi ténykedés az emberek tudatában, nálunk,

nemigen kapcsolható össze. Az irodalom iránt érdeklődők úgy érzik, hogy nincs közük a terrorizmus témájához, mások viszont azért szemlélik gyanakvással őt, mert azt gondolják, hogy milyen biztonságkutató az, aki közben regényt ír. Holott e látszatra távol eső területeknek nagyon is van közös nevezőjük.

Szinte Magyarország az egyetlen ország Európában – állapította meg Hankiss Ágnes bevezetesként –, amelyiknek sikerült biztonsági intézkedésekkel és a kerítéssel a migrációt megállítania. Belegondolni is rossz abba, ha mindez nem így történik, hiszen emlékezhetünk a 2016-os, Keleti pályaudvar körüli eseményekre... Ám azt hinni, hogy most már nyugodtan hátradőlhetünk, oktalanság lenne, hiszen a migrációs hullám bármelyik pillanatban olyan fordulatot vehet, amely a terrorfenyegetettséget is nagyban megnövelheti.

Az alábbiakban Hankiss Ágnes előadásából idézünk fel részleteket.

HANKISS ÁGNES

„FÉLELEM ÉS ELREJTETTSÉG”

Az elmúlt években mi magyarok távolabbról figyelhettük, követtük nyomon sajtóban, televízióban azokat a terrortámadásokat, amelyek Európa különböző országait sújtották. Nehéz elfelejteni ezeket: a párizsi támadássorozatot a Bataclan diszkó ellen, ahol nagyon sok ember meghalt, a brüsszeli merényletet a repülőtér ellen és a metró ellen, s a manchesteri aréna elleni merényletet... Voltaképpen ezek a merényletek azzal a kérdéssel szembesítették nemcsak a civileket, hanem még a biztonságkutatói szakmát is: hogyan történhetett meg az elképzelhetetlen? Hiszen korábban nehezen tudtuk volna azt feltételezni, hogy látszólagos európai védetségünkben, vagy amit annak éreztünk, ilyen szörnyű események bekövetkezhetnek.

Az előbb azt mondtam, hogy mi bizonyos fókig távolabbról szemléltük az eseményeket. Nos, ez a „távolabbról” azért viszonylagos. Abban az értelemben nem volt ez olyan nagyon távoli, hogy az elkövetők, tehát azok a terroristák, akiknek a nevéhez köthetők a súlyos európai terrortámadások, ezek közül többen – itt első sorban a franciaországi és belgiumi támadásokra gondolok – Magyarországon keresztül jutottak el Európába, magukat migránsnak kiadva, a migrációs hullámon keresztül. Budapesten laktak, budapesti szállodákban napokat töltöttek, ott voltak a Keleti pályaudvar környékén, és voltaképpen innen indultak tovább Brüsszelbe, Párizsba, és azokra a célterületekre, ahol a mé-

szárlásokat elkövették. Felvetődik hát a kérdés, hogy voltaképpen kik voltak ezek az emberek? Terroristák, ennyit tudunk róluk, s tudjuk róluk azt is, hogy Szíriából, Irakból, tehát az Iszlám Államnak a területéről, főhadiszállásáról indultak el Európába, hogy elkövessék ezeket a terrorcselekményeket, ugyanakkor nyitott kérdés volt, hogy kapcsolódnak-e másokhoz, vagy úgymond magányos elkövetőkről van szó.

Sokáig a közbeszédben, a sajtóban, sőt még a szakértői körökben is tartotta magát az elképzelés, hogy a túlnyomó többségük olyan magányos fiatal volt, aki magányosan radikalizálódott, és vált elkövetővé. Erre mondják: *a magányos far-*

kas. Már korábban az al-Kaida is (az al-Kaida az az iszlamista terrorszervezet volt, amelyik a New York-i terrortámadást, a tornyokba való berepülést elkövette) különös előszeretettel szólitotta meg a maga fórumain a potenciális magányos elkövetőket azzal, hogy ne várjatok másokra, hanem ti egyedül, öljetek meg annyi embert, amennyit csak tudtok, a „hitetlenek” világából! Amikor pedig megtörténtek ezek a merényletek, utána az első híradások mindig arról szóltak, hogy magányos farkasok tették ezeket. De ha az ember megpróbált kicsit ezek mögé nézni, ami máskülönbben nem könnyű, akkor voltaképpen az derült ki, hogy ezeknek a merényleteknek az elkövetői közül *egyetlenegy sem tekinthető magányos elkövetőnek.* De mielőtt erre egy-két példát mondanék, hadd kanyarodjak vissza arra, amiről beszélünk.

Fontos megérteni, ha az ember a jelenség mélyére akar nézni, hogy ezeknek az embereknek a többsége, eredendően Európából ment ki harcolni az Iszlám Állam soraiba. A szakirodalomban őket hívjuk úgynevezett idegen harcosoknak, s az idegen harcosok száma egyre emelkedett minden európai országból és a világ más országból is. Olyan fiatalok ezek – részben másod- vagy harmadnemzedékes muszlim fiatalok –, akik már az adott országban születtek, ott nevelkedtek, radikalizálódtak, és kimentek harcolni az ISIS soraiba. Általában interneten keresztül ismerkedtek meg azzal az ideológiával, amelyik végül ilyen nagy vonz-

erőt gyakorolt rájuk. De voltak olyan európai fiatalok is, akiknek nincsen muszlim háttere, hanem szabályos polgári európai családokból származtak, de valamilyen lélektani okból a radikalizáció vonzereje elvitte őket Szíriába, az Iszlám Állam soraiba. Ennek a vezetésében pedig volt egy olyan részleg, amelyet úgy hívtak, hogy külső műveleti parancsnokság, és amelyik azért volt felelős, hogy külső színtereken, esetünkben értsd Európában, terrorista műveleteket, azaz terrorcselekményeket elkövessen. Azokat a fiatalokat, akik megérkeztek oda, erre kiképezték és visszaküldték. Voltaképpen az európai merényletek elkövetőinek túlnyomó többsége ebbe a típusba tartozik.

Hadd mondjak egy példát, hogy érzékletesebb legyen! Emlékeznek tán a Thalys-vonatra, a nagy sebességű francia vonatra, amelyre egy bizonyos El Chazanni nevű terrorista fölszállt, és megtámadta késsel az utasokat. Azért nem volt halálos áldozat, mert véletlenül három amerikai tengerészgyalogos utazott a vonaton, és ők képesek voltak leszerelni a támadót. Utána ezt az El Chazannit úgy emlegették mindenütt a sajtóban, mint tipikus magányos farkas elkövetőt. Ám amikor az ember az adatbázisokban utánanézett, nos, akkor kiderült, hogy az illető egyútt érkezett Magyarországra a bizonyos, azóta sokat emlegetett Abdelhamid Abaaoud nevű emberrel, aki viszont Szíriában, az Iszlám Állam soraiban, az említett külső műveleti parancsnokságnak volt a vezetője, az egyik alapítója. Ők tehát együtt érkeztek Budapestre, egy hotelben eltöltötték néhány napot, majd együtt indultak tovább, s egy bizonyos ponton szétválva Abaaoud ment Párizsba megszervezni a párizsi és brüsszeli merényleteket, El Chazanni pedig fölszállt erre a vonatra, és megtámadta az utasokat. Hát hogyan nevezhetnék magányos farkasnak, magányos elkövetőnek őket?

Mondhatok másik példát is, nyilván emlékeznek a manchesteri Arénára, az Ariana

Grande-koncertre, nagyon sok fiatal meghalt ott Manchesterben. Abedi, a manchesteri merénylő is úgy lett felmutatva a sajtóban, mint magányos elkövető. Egy manchesteri fiatal iszlám háttérrel, annakidején a szülei Líbiából menekültek Manchesterbe, az iszlám hitű fiatal radikalizálódott, interneten megismerte az Iszlám Állam világát, majd megtámadta az Arénát. Mértékadó, hiteles sajtóorgánumokban ez a történet így szerepelt. Mi volt ezzel szemben a valóság? A valóság az volt, hogy a merénylet elkövetése előtt Abedi két hetet töltött Líbiában, ahol a családjából az apja és a testvére már terrorista cselekményekért elítélt emberekként szerepeltek. A korábban említett kiképzőtáborban találkozott az Iszlám Állam harcosaival, majd hazautazott Manchesterbe, és másnap megtámadta az Arénát. Nevezhető magányos farkasnak? Nyilvánvalóan nem.

Emlékezhetnek Abdeslam nevére is, akinek fontos szerepe volt a franciaországi támadásokban, ő háromszor fordult meg Magyarországon, tehát ingajáratban utazott Szíria és az európai országok között. Ezek az emberek az ISIS, az Iszlám Állam hálózatának a segítségével tudják elkövetni a terrortámadásokat, s egészében véve elmondható, hogy az ilyen súlyú és horderejű merényleteket magányos farkasként nem lehet elkövetni. Kétségtelen viszont, hogy azt a hálózati térképet, azt a kapcsolatrendszeret föltárni, amely ezt a látszólag magányos elkövetőt összeköti az Iszlám Állam központi parancsnokságával, nagyon nehéz és időigényes.

Joggal merül fel itt az a kérdés, hogy miért kell ez magányos farkas propaganda? Maga az Iszlám Állam is a különböző fórumain, miért hirdeti és propagálja ezt? Ezzel kapcsolatban én csupán egy hipotézist tudok önökkel megosztani, de nem vagyok egyedül, aki ezt gondolja a szakmában. Ahogy mondani szokták, lélektani hadviselésről van szó és figyelemelterelésről. Gondoljunk csak bele, ha feltételezzük, hogy

ilyen súlyú terrortámadást egy ember egyedül, segítség nélkül el tud követni egyik napról a másikra radikalizálódva, akkor miben bízunk? Nem bízhatunk a titkosszolgálatok, a terror-elhárítás vagy a rendőrség segítségével, mert akkor nincs fogási pont. Nincsen előzménye a dolognak. Nem más ez, mint a félelem szétterítése. Egyfelől tehát félelemkeltő propagandáról van szó. Másfelől viszont a terror-elhárítás tényleg tereléséről. Azt üzeni ez az európai terror-elhárításnak, hogy magányos radikálisokat keressen. Holott nem azt kéne keresnie, hanem a hálózatokat, a kapcsolati térképeket kéne idejekorán felfejtenie, ami persze, nagyon nehéz feladat. Különösen, ha a migrációs hullámot tekintjük. Ne értsenek félre, nem azt akarom ezzel mondani, hogy minden migráns potenciális terrorista, mert ez számárság lenne. Ugyanakkor igaz, hogy az Európába beáramló terroristák szinte kivétel nélkül – akik jönnek Szíria, Irak, az Iszlám Állam felől – a migrációs- és menekülthullámot használják ki arra, hogy magukat álcázzák, hogy magukat menekültnak kiadva jussanak be Európába.

Önök is nyilván hallottak arról, hogy a közelmúltban, Szíriában és Irakban a terrorista erőket eléggé megnyirbálták, ám ez közel sem jelenti azt, hogy megsemmisültek volna. Azal zárnám e problémakör rövid felvillantását, hogy ha azt gondolnánk, hogy a terrorizmusnak ettől a formájától búcsút vehetünk, nos, ezt a vélekedést nem tudnám megerősíteni. A terroristák bármikor elindulhatnak, visszaáramolva megint Európába, hamis okmányok mögé rejtőzve, s megtörténhet az is, hogy a világnak más pontjain fognak góccok kialakulni Dél-Ázsiától Líbiáig... S bár ez utóbbi minket talán kevésbé érint, nem érezhetjük úgy, hogy a dzsihadista terrorizmus erőtartálékai kimerültek azzal, hogy Szíriában a tendencia háttérbe szorult. Vagyis a jövő képe pillanatnyilag még nem megnyugtató. ♦♦